

BDP

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 422
Tarih: 08.04.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10.06.1983 Tarih ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile 22 Nisan 1983 tarihli 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereği için bilgilerinize arz ederim. 08.04.2010

Osman ÖZÇELİK
Siirt Milletvekili

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI				
Yeni Komisyon				
Esas Komisyon		Anayasa		
Tarih:		19.4.2010		F. No: 2/671
Md.Y.	Müdür	D.Bşk.	G.Sek.Y.	Gen.Sek.
16	16	16	16	16
BAŞKAN				

GENEL GEREKÇE

Siyasi partiler, tüzük ve programlarında belirlenmiş görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacı güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanan tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olarak tarif ediliyor. Ve siyasi partilerin demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez unsurları olduğu belirtiliyor.

12 Eylül Askeri Darbesi sonrasında darbeci generaller, yaptıkları Anayasayı zor kullanarak halka kabul ettirdikten sonra, antidemokratik, otoriter ve totaliter Anayasa muhtevasını peş peşe çıkardıkları yasalara da yansıttılar. Siyasi Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanunu bu dönemin ürünleridir.

Tek tipçi anlayış iki veya üç siyasi partiyi yeterli görüyordu. Nasılsa tüm siyasi partilerin Atatürk İlke ve İnkılâpları doğrultusunda çalışmaları Anayasal ve yasal zorunluluk haline getirilmişti. Siyasi partilerin tek tip tüzük ve tek tip program çerçevesinde faaliyet göstermeleri öngörülmüştü.

Her şeye karşın beklenenden daha fazla siyasi parti kurulabileceği öngörüsüyle, kurulacak siyasi partilerin seçimlere katılabilme koşullarını zorlaştırmak gerekiyordu. Bu halk uslanmaz bir halk olduğu için ne yapar eder seçimlere katılma hakkı elde ederdi. Buna yeni bir önlem gerekiyordu. Seçimlerde demokratik ülkelerin hiçbirinde görülmeyen bir oranda **ülke seçim barajı** önlem olarak düşünüldü. Yüksek seçim barajını aşmak üzere seçim ittifakları gündeme gelebilir tehlikesine karşı da, seçimde siyasi partilerin seçim ittifakı yapmaları yasaklandı.

Temsili demokraside “**yönetimde istikrar, temsilde adalet**” dengesi, yönetimde istikrar anlayışı ile sınırlı kaldı, temsilde adalet göz ardı edildi. Ancak ne yazık ki ülke, bir türlü istikrara kavuşmadı. Demokratikleşme vaadiyle iktidara gelen veya Parlamentoda temsil olanağı bulan siyasi partiler, Anayasa ve diğer yasaların sağladığı olanakları kendi çıkarları doğrultusunda kullanma fırsatçılığına yöneldiler. Bu nedenledir ki, 30 yıla yakın bir süreden beri darbe anayasası ve yasaları ile yönetiliyoruz.

Avrupa ülkelerinden; Almanya, Belçika, Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya %5 oranında; Avusturya, Bulgaristan, İtalya, Norveç, Slovenya, İsveç %4 oranında; İspanya, Yunanistan, Romanya, Ukrayna %3 oranında; Danimarka %2 oranında; Hollanda %0.67 oranında seçim barajı uygularken,; İsveç,

Finlandiya, İrlanda ve İzlanda gibi ülkeler seçimlerde herhangi bir baraj uygulamamaktadır.

2002 Genel Milletvekili Seçimlerinde Türkiye’de faaliyette bulunan yaklaşık 50 siyasi partiden 20 tanesi seçimlere katılmaya hak kazanmış, yüksek baraj uygulaması nedeniyle ancak iki siyasi parti parlamentoya girebilmiştir. Böylece kullanılan oyların % 49.5 i parlamento dışı kalmıştır. Ak Parti %34.5 oranında oy almış olmasına karşın, Parlamentoda %66.9 oranında temsil hakkı elde etmiştir. DEHAP (Demokratik Halk Partisi) %6.2 oranında oy almasına karşın Parlamentoda temsil ikanı bulamadı. Barajsız bir seçim uygulaması söz konusu olsaydı DEHAP Parlamentoda 52 sandalye sahibi olacaktı. Barajı geçemeyen partilerin aldıkları oylar, barajı geçen partiler arasında adeta yağmalanmış oluyor.

Yukarıda sözünü ettiğimiz ülkelerin hemen hepsinde seçimlerde siyasi partilerin işbirliği veya seçim ittifakları yapmalarının önünde hiçbir engel yoktur.

Esasen Türkiye’de de yasak olmasına karşın siyasi partiler, muvazaalı bir şekilde seçim ittifakları gerçekleştirmektedirler.

Halen Parlamentoda bulunan siyasi partilerden CHP ile DSP 2007 Milletvekili Genel Seçimlerinde ittifak gerçekleştirdiler. 1991 Genel Milletvekili Seçimlerinde SHP-HEP ittifakı, yine aynı seçimde RP-MÇP-IDP üçlü ittifakı ile ANAP-BBP ittifakı gerçekleşti.

Siyasi partilerin ittifakla seçimlere katılabilmesi demokrasinin bir gereği olduğu gibi, halk iradesinin parlamentoya doğru bir şekilde yansımaları ve temsilde adaletin gereğidir.

Yasa değişikliği teklifimiz bu gerekçelerle hazırlanmıştır.

**2839 SAYILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE
2820 SAYILI SİYASİ PARTİLER KANUNU'NDA
DEĞİŞİKLİK APILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 10.06.1983 tarih 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 16'ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yüksek Seçim Kurulu'na seçimlere katılmaya hak kazandığı ilan olunan siyasi partilerden, iki veya daha fazla siyasi parti, seçimlerde tek liste halinde aday gösterebilirler.

Ortak liste ile seçime giren partiler, birlikte kabul ettikleri bir sembol ve özel bir isim kullanabilecekleri gibi, ortak listede yer alan partilerden birinin de adını ve sembolünü kullanabilirler.

Ortak liste ile seçime giren siyasi partiler; ortak listede yer alan siyasi partilerin hangileri olduğu, kabul ettikleri ortak isim ve birleşik oy pusulasında kullanılacak sembol ile aday listelerini ilan edilen seçim takvimine uygun olarak yetkilendirilmiş kişiler tarafından, Yüksek Seçim Kurulu'na bildirirler.

Birleşik oy pusulasında yer alan ortak liste sembolünün altında ortak listenin varsa özel adı, ortak listede yer alan siyasi partilerin adları alfabetik sıraya göre yer alır. Ortak liste veya listelerin aldıkları oyların hesaplanması ve diğer işlemlerde siyasi partiler için uygulanan kurallara uyulur.

MADDE 2- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 29'uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bir seçim çevresinde seçime katılan siyasi parti, ortak liste veya listeler 28'inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca almış oldukları geçerli oyların toplamı siyasi partinin veya ortak liste veya ortak listelerin o seçim çevresinde almış olduğu geçerli oyu gösterir.

MADDE 3- 22 Nisan 1983 tarih ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 90'ıncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar. Ancak bir siyasi partinin bir başka siyasi parti veya partilerle ortak listelerle seçimlere katılma kararı alması veya bir başka partiyi destekleme yönünde karar almaları bu hükme istisna teşkil eder.

MADDE 4- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü